

Samværrets betydning på højskolen

Oplæg til debat og udvikling på skolerne

Introduktion

På disse slides finder I ideer til, hvordan I på højskolen kan tage fat på drøftelser og udvikling vedrørende samværet på jeres skole.

De forskellige slides kan bruges, som I ønsker og kan omformes, så de passer til jeres behov

A group of young women are gathered in a room, sitting on a dark-colored sofa. One woman on the left is standing, wearing a green top and a grey cardigan, smiling. Two women are sitting on the sofa; one in a yellow hoodie and a green cap looks towards the camera, while another in a grey hoodie smiles. A woman on the right is partially visible, wearing a blue scarf and a brown jacket. In the foreground, the back of a woman with long blonde hair is visible. The background features a large abstract painting with green and blue lines, a white radiator, and a green plant. The text 'Forskellige perspektiver på samvær' is overlaid on the image.

Forskellige perspektiver på samvær

Samværets sprog

Brug et kvarter på i personalegruppen at drøfte, hvad samvær er og hvornår det lykkes allerbedst for jer. Én af jer er ansvarlig for at notere de fem ord, som I bruger mest, når I omtaler samværet. Tag herefter en ny drøftelse, hvor I forbyder jer selv at bruge de førnævnte ord. Hvilke nye udtryk dukker nu op?

Samværets vokabular - Runde 1

Samværets vokabular - Runde 2

Samværet i formelt perspektiv

Undervisning	Pædagogisk tilrettelagt samvær	Det øvrige samvær
<i>Giv eksempler på, hvilke af skolens aktiviteter, der tæller som undervisning</i>	<i>Giv eksempler på, hvilke af skolens aktiviteter, der tæller som pædagogisk tilrettelagt samvær</i>	<i>Giv eksempler på, hvilke af skolens aktiviteter, der tæller som øvrigt samvær</i>

Samværrets organisation

Svar på hver især på nedenstående påstande og drøft dem efterfølgende med hinanden

Udsagn	Enig	Uenig
Weekendarbejde på højskolen bør kaldes for kostskolearbejde. Det er misvisende at kalde det for en vagt.		
Det er en gevinst for højskolen, hvis lærerne bor der		
Man bør egentlig ikke tælle timer, når man udøver kostskolearbejde		
Højskolelærerens fagfaglighed er vigtigere end hans eller hendes sociale evner		
Køkkenpersonale og pedeller kan godt forestå pædagogisk tilrettelagte aktiviteter på en højskole		
Personalet skal ikke deltage i elevgenererede arrangementer uden for undervisningen men så vidt muligt overlade styringen til eleverne selv?		
Der bør eksistere en vejledning for, hvordan personalet skal gribe samværet med eleverne an		
Der skal nedfældes fælles regler for, hvordan man omgås hinanden på en højskole		

Samværet som kultur

Hvilke billeder passer til bedst til den kultur I har på skolen og hvorfor?

Hvad er det positive herved?

Er der knyttet nogle udfordringer til det valgte billede?

Find selv på mere passende billeder?

Hvorfor/ hvorfor ikke giver det mening at sætte et billede på en højskoles samværskultur?

Hjemmet: Hjemmet er trygt og er båret oppe af nære relationer. Hjemmet er værdibåret og der er tydelige voksne, som er tillagt overordnet autoritet.

Akademiet: På akademiet kan man dygtiggøre sig inden for specifikke fag og discipliner under kyndig vejledning fra fagenes og disciplinernes mestrer.

Vælg selv et passende billede

Hotellet: På hotellet kommer gæsterne uden særlige fællesinteresser. Hotellet er en overnatningsmulighed, men alligevel opstår spontane og uventede relationer i loungen eller baren

Socialpædagogisk institution: På en socialpædagogisk institution er personalet gearet til at håndtere næsten alle konflikter, personlige dilemmaer og sociale udfordringer. Alle forsøges så vidt muligt inkluderet i fællesskabet her.

Vælg selv et passende billede

Samværet i praksis

**Giv eksempler på, hvornår jeres samvær er undervisende, strukturerende, perspektiverende og/eller spontant.
Hvordan kan I medvirke til at fremme alle samværets dimensioner i en højskolehverdag?**

Undervisende samvær:

Omdrejningspunkt er faglige emner, der ikke i sig selv er knyttet til højskoleformen. Det undervisende samvær kan udfolde sig i flere af højskolens rum, til forskellige tider - også i forbindelse med eksempelvis udflugter, eller når samtalen om aftenen får et undervisende træk, fordi indholdet i samtalen er fagligt.

Perspektiverende samvær:

Samværsformer, som på grund af deres karakter og indhold peger ud over sig selv ved at sætte højskolelivet i forbindelse med det hele liv. Enten fordi man perspektiverer gennem en samtale, eller fordi lærere og elever i fællesskab iværksætter aktiviteter, der inddrager eller målrettes livet uden for højskolen. Perspektiverende samvær kan udfoldes både i faciliterede vejledningsaktiviteter, i undervisningen og i det mere uformelle samvær mellem lærere og elever.

Samvær i praksis

Strukturerende samvær:

Gentaget og rutinepræget samvær, som i kraft af faste rammer er strukturerende for den måde, man er sammen på. Man spiser morgenmad sammen, går til morgensamling, har undervisning, deltager i boggruppemøder osv. På den måde rækker det strukturerende samvær ind i de andre sfærer. Det strukturerende samvær er i høj grad påvirket af den måde, som samværet administrativt koordineres på.

Spontant samvær:

Det spontane samvær kan både udfordre og understøtte betydningen af de andre samværssfærer. Elever kan spontant beslutte at gå efter pizzaer. Nogle elever vælger måske at tilbringe en aften i andre faglokaler, end de opholder sig i om dagen. I undervisningen kan den faglige diskussion også spontant tage en drejning og forlade undervisningens emne til fordel for en drøftelse af mere eksistentielle anliggender

▪

Højskolelærere relationer til eleverne

Prioriter mellem de forskellige roller ved at give dem point fra 1-5 . Giv den vigtigste 5., den næstvigtigste 4 osv. Noter alle point på en tavle.

Hvorfor ser pointfordelingen ud, som den gør?

Er der noget, som overrasker og hvorfor?

Er der nogle roller, som I synes mangler?

Lærers relation til eleverne	Point (1-5)
Højskolelæreren er først og fremmest elevens erfarne ven med ekstra overskud af livserfaring	
Højskolelæreren er en mester, der introducerer eleverne til færdigheder og sociale koder inden for et fagfelt	
Højskolelæreren skal fungere som terapeut, når eleverne oplever personlige udfordringer	
Højskolelæreren skal være en vidende professor med solid viden om sit fagfelt	
Højskolelæreren skal være en vejleder, der hjælper eleverne til fremadrettede livsvalg	
Højskolelæreren skal være en vogter, der sørger for at eleverne ikke forbryder sig imod både skrevne og uskrevne regler	

Drøft nedenstående spørgsmål (og find gerne på flere)

- Kan man besøge eleverne og deltage i samvær på deres værelser?
- Kan man bruge tiden til kostskolearbejde til også at forberede sig til næste dags undervisning?
- Hvor meget kan man engagere sig i elevernes eksistentielle og personlige problematikker i undervisningen?
- Kan man vejlede om karrierevalg uden for de formelle vejledningssamtaler?
- Kan det tolereres, at en lærer kysser med en elev?
- Kan læreren drikke alkohol, hvis han som en del af jobbet deltager i elevernes fester?
- Kan man med sin familie spise på skolen uden at være en del af samværet med eleverne?

Eksempler til debat

- En lærer fungerer som mentor for en elev, der har både sociale og faglige udfordringer. En aften banker eleven på døren og vil gerne ind og tale om en hændelse, der har gjort hende trist til mode. Der er egentlig en anden lærer med mindre kendskab til pigens situation, som er på arbejde den aften. Skal læreren invitere hende indenfor eller bede hende vente til dagen efter?
- En lærer, som bor et godt stykke fra skolen, bliver efter arbejde nødt til at overnatte på skolen, da hun har tidlig morgenundervisning. Hun orker ikke at skulle kontaktes af eleverne og bliver derfor på sit værelse, hvor hun arbejder med et privat projekt inden for hendes fagfelt. Bør hun deltage mere i elevernes aftenaktiviteter?
- En lærer, som underviser i psykologi, oplever i forbindelse med et fagligt tema om misbrug, at nogle af eleverne refererer til deres eget hashmisbrug som en selvfølgelig udfordring i hverdagen. Hvordan skal læreren reagere på denne viden? Kan eleven afkræve læreren tavshedspligt?

▪

**Forskellige elever,
forskellige
samværsformer**

Udfyld skemaet med egne overbevisninger

Hvilke af vores samværsaktiviteter bør vi fortsætte med uanset elevsammensætning?

Hvilke af vores samværsaktiviteter bør vi i lyset af elevsammensætningen ikke nødvendigvis fortsætte med?

Hvilke samværsformer burde vi i lyset af elevsammensætningen have, men som vi faktisk ikke har?

Hvilke typer samværsaktiviteter har vi ikke (sammenlign jer evt. med andre skoler) og bør måske heller aldrig have?

Opmærksomhedspunkter

- Forskellige elever har ofte forskellige behov for at deltage i samvær med andre. Hvilke forudsætninger har jeres forskellige elever for at deltage i forskellige samværsaktiviteter? Hvad ønsker I, at de forskellige elever får ud af de forskellige samværsaktiviteter på jeres skole?
- Mange lærere vil gerne fremme elevernes initiativ og lyst til at deltage i samværet på højskolen. Hvad gør I for at understøtte elevernes engagement i de forskellige samværsformer, som kommer til udtryk på skolen?
- Samværet kan involvere mange af højskolens aktører. Hvem deltager i samværet på jeres skole og hvordan?
- Samværet kan være både lærer- og elevstyret. Hvordan og af hvem bestemmes indholdet i samværsaktiviteterne hos jer?
- Hvilke samværsaktiviteter skal højskolelivet været båret af - uanset elevernes efterspørgsel? Hvilke trænger af hensyn til elevernes engagement at blive fornyet?
- Elever på højskolen kan individuelt adskille sig meget fra hinanden. Hvordan skaber man et skolemiljø, hvor individuelle forskelle er en styrke for fællesskabet?

Eksempler til debat

- På en skole, hvor man ifølge værdigrundlaget værdsætter demokratisk deltagelse og medansvar, lader man eleverne komme med forslag til en ændring af samværsaktiviteterne. Det viser sig, at eleverne synes, at de ofte værdibårne morgensamlinger er kedelige og spild af tid. Skal man på baggrund af evalueringen lave morgensamlingskonceptet om?
- På en højskole er der en del studerende fra et bestemt lande. De pågældende elever holder sig for sig selv. De er ikke en del af det øvrige højskolefællesskab, men ser i øvrigt ud til at hygge sig og trives med situationen. Hvordan skal man som skole agere på denne elevopdeling?

▪

Faglighedens betydning for samværet

Gevinster og udfordringer mellem faglighed og samvær

Beskriv situationer hvor fagligheden er en gevinst for samværet på højskolen

Beskriv en situation hvor fagligheden bliver en hæmsko for samværet

Beskriv en situation hvor samværs-kulturen understøtter elevernes faglige udbytte af højskoleopholdet

Beskriv en situation hvor samværs-kulturen bliver en hæmsko for elevernes faglige udbytte af højskoleopholdet

Opmærksomhedspunkter

- Udbyttet af et højskoleophold er sjældent rent fagligt. Hvordan prioriterer I mellem faglig undervisning og andet samvær? Hvad er vigtigst og hvorfor?
- Hvordan afspejles jeres prioriteringer administrativt, organisatorisk og ressourcemæssigt?
- Faglighed er med til at indholdsbestemme samværet på mange skoler. Hvornår bliver samværet for fagligt styret? Hvornår synes I, den faglige dimension mangler?
- Mange skoler vil gerne sikre, at samværet samler elevernes forskellige faginteresser. Hvordan kan I understøtte et godt samvær på tværs af skolens faglige linjer?
- Hvordan vægtes lærernes faglighed ved ansættelsen?

Eksempler til debat

- På en højskole med forskellige faglige linjer er der en tendens til, at aftensamværet afgrænses i faggrupperne. Musikerne spiller musik, danserne danser, teater elever spiller teater. Skal skolen gøre noget aktivt for at få eleverne til at blande sig på tværs af linjerne? Og hvad skal i så fald gøres?
- En højskolelærer er overbevist om, at der eksisterer en sammenhæng mellem elevernes faglige præstationer og deres personlige velvære. Derfor bruger han meget tid på enkeltvis at tale med eleverne om deres personlige udfordringer. Hans fornemmelse er, at de på den måde også styrkes fagligt. Hvor går grænsen mellem, hvad man som lærer inden for et fag kan tillade sig at tale med eleverne om? Og er det rigtigt at se det som en del af den faglige understøttelse af eleverne?

Brobygning til samfundslivet

Udfordringer	Giv konkrete eksempler på, at det sker	Eksempler hvor det sjældent sker
Hvordan kan jeres samvær siges at sigte på livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse?		
Hvordan kommer jeres værdigrundlag til udtryk gennem samværsaktiviteter?		
Hvilke dele af jeres aktiviteter medvirker til at højskoleelever bliver gode og ansvarlige samfundsborgere?		

Opmærksomhedspunkter

- Samværet på højskolerne må gerne styrke elevernes lyst til aktivt at deltage i samfundslivet. Har samværet på jeres højskole en samfundsorienteret dimension?
- Kostskoleformen sætter en særlig ramme for samværet. Hvilke erfaringer fra kostskoleformen kan trækkes med ind i et senere studiemiljø, kollegieliv, arbejdsliv, byliv osv?
- Hvordan kan I fremme, at eleverne efter opholdet bliver aktive samfundsborgere lokalt og globalt?
- Hvilke forskelle og ligheder er der mellem de sociale rammer og omgangsformer på højskolen, hvis det sammenlignes med det omgivne samfund?
- Hvordan perspektiverer I den enkelte elevs livshistorier til de sociale og politiske forhold i Danmark eller ude i verden?
- Hvad er jeres højskole kendt for i lokalsamfundet? – Vil I gerne i fremtiden være mere kendt for, at jeres lærere og elever tænker og agerer politisk og socialt ansvarligt?
- Hvordan hjælper I helt konkret jeres elever med at blive afklaret i forhold til deres videre liv efter højskolen?

Eksempler til debat

- På en højskole, hvor mange elever kommer for at afprøve og dygtiggøre sig inden for et fag, er det svært at vække interesse for arrangementer, der emnemæssigt drejer sig om andet end deres valgte fag. Det drejer sig fx om fællesdebat om aktuelle og samfundsrelevante problematikker. Hvad kan skolen gøre for at vække elevernes interesse herfor? Er det overhovedet vigtigt?
- På en højskole, hvor mange elever har en baggrund, der ligner hinanden, ærgrer personalet sig over, at skolen ikke i større udstrækning afspejler samfundslivet. Hvordan kan man sikre sig, at elevsammensætningen på højskolen i højere grad afspejler befolkningssammensætningen, og at højskolen herigennem sikrer sig, at eleverne oplever en social og kulturel mangfoldighed, der gør dem i stand til at kommunikere og tage ansvar i mange forskellige sammenhænge efter højskoleopholdet?

www.hojskolerne.dk

www.ffd.dk